

14 ta' Marzu, 1949.

Imhalef:

L-Onor. Dr. W. Harding, B.Litt., LL.D.

Il-Pulizija *versus* Salvo Pullicino

**Xhieda — Konflitt ta' Provi — Appell —
Traffiku — Kollizzjoni.**

Meta x-xhieda jkun zehdu darbtejn fl-ewwel istanza, kull impressjoni li tista' tolvolta tirsikara l-Qorti ta' l-Appell, jekk terġa' tisma' hija dawg ix-xhieda, tkun aktarz fallaċi; għalhekk bi smiġh ripetut wara li s-sentenza appellata tkun għa' għudikat ir-responsabilità, ikun hemm il-perikolu li x-xhieda jippruvaw jikkolmaw il-lakuni, meta ma hemmx fatturi estranei biez jikkontrollawhom.

Id-diportament tax-xhieda waqt id-depożizzjoni tagħhom huwa fattur importanti biez il-Qorti tagħti l-kredibilità tagħha favur il-verżjoni ta' parti waħda jew l-oħra meta jkun hemm konflitt ta' provi. Għax meta hemm dan il-konflitt, il-kwistjoni tkun waħda ta' kredibilità, u għalhekk l-apprezzament tal-gudikant li jkun sama' dawg ix-xhieda "viva voce", u jkun sata' josserra d-diportament

tagħhom, għandu jkollu certu piż li l-Qorti ta' l-Appell, li ma tismax hja stess darw ix-xhieda, għandha tirrispetta, jekk ma tkunx soddisfatta li f'dak l-apprezzament hemm xi kaġa jew ċirkustanza importanti li ma gietx kunsidrata.

Għaddaqstani, jekk is-sentenza appellata hija bażata biss fuq semplici apprezzament ta' kredibilità, għar il-provi jkunu konfligġenti, u l-Qorti ta' l-Appell ma jidherhix li għanda terġu' tisma' hja ix-xhieda, l-apprezzament li għamlet l-Ewret Qorti ma għandux jiġi rieżjat mill-Qorti ta' l-Appell, jekk din ma ssib reju li jikkonvinċiha illi l-apprezzament tal-Maġistrat ma kienx korrett.

Id-driver li f'każ ta' kollizzjoni ma jhallix il-karrozza tiegħu fil-pożizzjoni li kienet meta saret il-ħabta sakemm tiġi l-Pulizija, jughiti adizju li huwa kellu tort; għar kull driver li jaħseb $\frac{1}{2}$ ma kellux tort fil-kollizzjoni ha komprensibilment preokkupat li ma jkunx disturbat l-istat tal-fatti fil-waqt tal-kollizzjoni, b'iez jiġi uċċertat mill-Pulizija kull fattur li jista' jisswielu u jeżonerah mir-responsabilità kriminali u finanzjarja.

L-imsemmi Pullicino gie miġġub quddiem il-Qorti Kriminali tal-Maġistrati ta' Malta biex jirrispondi għall-imputtazzjoni illi minhabba nuqqas ta' għaqqal, traskuragini u inosservanza ta' regolamenti, waqt li kien qiegħed isuq char-a-banc no. 1788, ħabat ma' motor car no. 1474 u għamlilha ħsara;

B'sentenza tagħha tal-14 ta' Jannar 1949 dik il-Qorti sabitu ħati u kkundannatu għall-ammenda ta' £3 u għall-ħlas ta' nofs l-ispejjeż tal-perizja;

Pullicino appella;

Tratta l-appell, d'in il-Qorti kkunsidrat;

Dan l-appell għande fattezzi partikulari, u hemm involut fil-aspett legali ta' certa importanza dwar il-kriterju li għandha ssegwi dan il-Qorti ta' l-Appell meta jingieb quddiemha pont ta' fatt li s-so'uzzjoni tiegħu, minhabba konflitt serju ta' provi, iddependiet unikament mill-apprezzament li għamel il-Maġistrat dwar il-kredibilità tax-xhieda ma jkunx hemm, b'iez jirregola din il-kredibilità, bl'pressjoni li jkun ifforma d-décident li sama' tempe-l-istess xhieda "viva voce";

Dina l-kawża originat minn kollizjoni li saret f'Burnarad bejn car misjuq minn certu Rosario Borg u char-a-banc misjuq m'ill-imputat. Borg kien ko-imputat ma' l-appellant fl-ewwel istanza, iżda gie liberat bis-sentenza fuq imsem-mija;

L-ewwel ostakolu għall-istruzzjoni aktar ampja u soddis-facenti tal-każ kien illi, għal xi raġuni jew oħra, il-Pulizija ma pproducieix is-solitu "sketch" tal-lokalità bid-dettalji ri-levanti, bħal ma huma, jekk kien hemm, "brake-marks" jew xi sinjali oħra li jistgħu jixtu dawl fuq iċ-ċirkustanzi tal-kollizjoni;

Gara wkoll illi Borg u n-nies li kienu fil-car tiegħu taw versjoni mod, mentri l-appellant u l-passiġġieri tiegħu li xeh-du taw versjoni f'sens oppost, bla ma nġieħ ebda xhud bar-rani, ċjoè estraneu għal dak li l-Imballef Inġliż Mc. Cardie sejjah "esprit de voiture";

Borg u x-xhieda tiegħu qalu li huma kienu mexjin bi speed regolari..... L-appellant u x-xhieda tiegħu qalu li huma kienu mexjin bi speed regolari..... u li l-car ta' Borg kien għaddej bi speed qawwi u ma kienx fuq is-"side" tiegħu..... u, kif jidher ċar, dawn iż-żewġ versjonijiet huma dijametralment opposti; għaliex mentri l-versjoni ta' Borg u shabu ġġib li t-tort kien ta' l-appel-lant..... għall-kuntrarju, il-versjoni ta' l-appellant u shabu ġġib illi t-tort kien ta' Borg.....;

Issa l-Magistrat iddikjara fis-sentenza illi hu kien diġà setna' x-xhieda kollha tal-każ, u l-kawża kienet differita għas-sentenza. Fl-intervall tad-differiment il-Magistrat, konfron-tat bil-konflitt tal-provi, hass, u bir-raġun, li forsi, jekk ix-xhieda jinstemgħu fuq il-post mill-espert, tirriżulta xi ċirku-stanza pożitiva li tista' tghin għas-soluzzjoni tal-problema; u minflok ma ta s-sentenza fil-ġurnata tad-differiment, ikkosti-twixxa perizja bin-nomina ta' l-espert Felice. Il-Magistrat però, kif qal hu stess fis-sentenza, kien diġà fforma l-opinjoni tiegħu dwar liema versjoni kienet aktar kredibili;

L-espert aċċeda fuq il-post u sema' x-xhieda, u in seg-witu ppreżenta r-relazzjoni tiegħu fol. 28. L-espert irrileva l-istess konflitt..... u stqarr li hu kien isib ruħu f'per-

plexità kbira..... Però fl-aħħar tar-relazzjoni għamel triet riljevi, u minnhom jista' jidher li hu kien pjuttost inklinat jreċetta l-versjoni ta' Borg u l-passiġġieri tiegħu;

Il-Maġistrat..... irrakkomanda ruħu għall-kredibilità tiegħu aktar mid-diportamenti ta' l-appellant meta xerher quddiem il-Maġistrat, ukoll qabel il-perizja;

Omissis;

Issa, din il-Qorti ta' l-Appell tinsab konfrontata bl-istess konflikt ta' provi, riżolubili bias b'apprezzament ta' kredibilità, salv dak li sejjer jingħad 'il quddiem dwar ċirkunstanza rilevata mill-perizja;

Hemm però din id-differenza, li mentri l-Maġistrat, u warajh l-espert, kellihom il-vantagg li jisimghu x-xhieda "a tempo vergine" u "viva voce", l-Imħallef sedenti ma għandux quddiemu blief ix-xhieda traskritti — dak li bi frażi indovinata l-Imħallef Inġliż Coleridge, fil-kawża R. v. Bertrand, 1867, 1. P.C. 520-535, sejjah "the dead body of the evidence without its spirit". Fi speech li kien għamel Lord Halsbury fil-House of Commons, fl-okkażjoni tat-tieni lettura tal-Criminal Appeal Bill (ara rapport fit-"Times" ta' Londra, tas-6 ta' Awissu 1907) hu kien qal li x-xhieda "miktuba" "does not tell the judges how the witnesses looked, how they spoke, whether they hesitated, or how they stood the test of cross-examination";

Ma lux il-każ li l-Imħallef sedenti jerga' jisma' l-provi, għaliex wara li dawn instemghu darbtejn, darba mill-Maġistrat u darb'ohra mill-perit, kull impressjoni li talvolta tista' virrikava din il-Qorti aktarx ikun fallaċi; għaliex bi smiegh ripetut — issa wara li s-sentenza aġġudikat ir-responsabilità — il-partijet ikunu ndunaw b'dik li tissejjah "the pinch of the case", u jkun hemm il-perikolu li jippruvaw jikkolmaw il-lakuni, meta ma hemmx fatturi estranei biex jikkontrollawhom;

Issa, kieku dina l-Qorti kienet qiegħda tiggudika l-kawża fl-ewwel istanza, allura kienet jew tiddeċidi kif iddeċieda l-Maġistrat, kieku hassitha persważa bil-versjoni ta' Borg u sħabu, jew tiddeċidi f'sens li tassolvi lill-appellant, kieku hassitha persważa bil-versjoni tiegħu u tal-passiġġieri tax-char-

a-banc, jew, fil-każ li ma hassitielix, gustifikata li takkolji versjoni wahda pjuttost mill-oħra, kienet, fid-dubju serju rizzultanti, applika l-prinċipju li, għaladarba l-Prosekuzzjoni, li b'e-ċtazzjoni kienet qiegħda taddebita lill-appellant b'negliġenża, nuqqas ta' għuqqa, u inosservanza ta' regolamenti, ma kienetx ippruvat il-każ, allura "in dubio pro reo";

Fl-appell, però, il-pożizzjoni hi diversa. Il-kwistjoni f'dan il-każ hi eminentement kwistjoni ta' fatt, dipendenti purament minn apprezzament tad-diportament ta' xhieda, eskluża kull ċirkustanza pożitiva, diretta jew inferenzjali, u dippju diportament li l-Imħalef sedenti, għad-differenza tal-Maġistrat, ma kellux il-vantaġġ li josserva;

Il-kriterju li l-Imħalef sedenti jidhirlu li għandu jado-pera fil-każ preżenti u oħraji simili ta' xorta eċċezzjonali bħal dan, hu dan li ġej. Il-Qorti ta' l-Appell, anki fuq kwistjoni ta' fatt, vista' u għandha tvarja d-deċiżjoni tal-Maġistrat, jekk jidhrilha li mill-materjal probatorju quddiemha dik id-deċiżjoni kienet żbaljata. Imma meta mill-materjal probatorju quddiemha l-Qorti ta' l-Appell ma tistax tgħid li d-deċiżjoni appellata (bażata unikament fuq apprezzament) kienet żbaljata, allura hi għandha taqti piż kbir għall-"finding of fact" li jkun wasal għalih il-Maġistrat, u ma għandhiex, fin-nuqqas ta' ċirkustanzi kuntrarji, tvarja jew twaqqas dak il-"finding";

Jgħid il-Powell, "On Evidence" page 700:— "The judge of first instance has heard the witnesses and had an opportunity which the appellate tribunal does not possess, of testing their credit by their demeanour in the witness box. Hence great weight should always be attached to the finding of fact at which he has arrived". The Master of the Rolls, Cozens-Hardy, qal, in re "Wagstaff" 98, L.J. p. 151:— "The Court below has had the inestimable advantage of judging from the demeanour of the witnesses whether they are or are not speaking the truth, and I think further that the Court of Appeal ought not, in a case of this kind, to depart from, or vary, the findings of fact of the learned judge in the Court below, unless the Court of Appeal is clearly satisfied that there has been something important overlooked.....";

It-Taylor, "On Evidence", Vol. II, pag. 1350, osserva:—

"Although the appeal turns on a question of fact, the Court of Appeal reconsiders the material before the judge, with such other materials as it may have decided to admit, and then makes up its own mind on the merits, not disregarding the judgment appealed from, but carefully weighing it and considering it, and not shrinking from over-ruling it if on full consideration the Court comes to the conclusion that the judgment is wrong. The Court, however, will start with the presumption that the decision of the judge below on the facts was right, and in a doubtful case the judgment of the Court below on the fact is entitled to great weight";

Fil-kawża *Montgomery & Co. Ltd. v. Wallace James*, deċiża mill-House of Lords fit-18 ta' Diċembru 1903, Lord Halsbury qal: "This is simply a question of fact, and, doubtless, where a question of fact has been decided by a tribunal which has seen and heard the witnesses, the greatest weight ought to be attached to the finding of such a tribunal. It has had the opportunity of observing the demeanour of the witnesses and judging of their veracity and accuracy in a way that no appellate tribunal can have". Kompla jghid li biss meta "no question arises as to the truthfulness, and where the question is as to the proper inferences to be drawn from truthful evidence, then the original tribunal is in no better position to decide than the judge of an appellate court";

Il-konklużjoni loġika hi kwindi din. L-appellant gie quddiem din il-Qorti biex juri illi s-sentenza moghtija kontra tiegħu mill-Qorti Inferjuri ma hijiex sewwa; l-Ewwel Qorti ma kellhiex quddiemha stat ta' provi sod u stabbilit li minnu jistgħu jingiebu inferenzi li jistgħu jigu valjati minn din il-Qorti ugwalmunt bhal ma setgħu jigu valjati mill-Qorti ta' Isfel, imma bbażat ruħha, fuq-naqqas ta' ċirkestanzi oħra u fil-konflitt ta' żewġ versjonijiet, fuq apprezzament ta' kredibilità "sic et simpliciter"; din il-Qorti tat-tieni istanza ma tistax il-lum tisma' serotinament, bi profitt, ix-xhieda "viva voce", għax il-fatt li xehdu għa darbtejn jisvalorizza konsiderevolment ir-riżultat eventwali ta' kull apprezzament, u għallhekk din il-Qorti ma kellhiex, kwantu għax-xhieda, l-opportunità, kif kellu l-Magistrat u l-espert ġudizzjarju — kif esprimiet ruħha l-Qorti ta' l-Appell presjeduta minn Sir Arturo Mercieca fil-

kawża "Pace utrinque", 4 ta' Mejju 1925 — "di direttamente scrutinare il contegno, i movimenti, le inflessioni della voce, di avvertire in ogni parola, in ogni circostanza che concorre a dare alla testimonianza il peso che si merita, a fargli decidere se essa è la narrazione serena e precisa dei fatti visti ed accertati da un testimone fededegno, o è la creazione di chi, o per partigianeria, o per demenza mentale, non possa dare garanzia di serietà e di veridicità"; u fl-ahharnett din il-Qorti ma ssib xejn li jikkonvinciha illi l-apprezzament tal-Magistrat ma kienx korrett. Għallhekk ma hemmox raġunijiet biex dak l-apprezzament jiġi verjat;

Anzi, jekk xi haġa, hemm ċirkustanza waħda, rilevata mill-perit, li aktarx tgħin favur dak l-apprezzament. L-appellant irrifjuta, avvolja mitlub mid-driver l-iehor Borg, li jhalli l-vetturi fil-pożizzjoni li kienet sakenma tiġi l-Pulizija. L-appellant spjega li għamei hekk għaliex beża' li jitlef il-kirja li kellu u li ma jkollux xhieda jekk in-nies jitolqu. Ir-raġuni li ta ma tuntx hi konvinċenti, għaliex kull driver li jahseb li ma kellux tort fil-kollizzjoni hu komprensibilment preokkupat li ma jkunx disturbat l-istat tal-fatti fil-waqt tal-kollizzjoni, biex jista' jiġi aċċertat mill-Pulizija kull fattur li jista' jswielu u jeżonerah minn responsabilita' kriminali u finanzjarja. Jgħid a propożitu Andrew Dewar Gibb:— "The position of each car involved in the collision, as it was after the impact, is significant, in that it may show whether the rule of the road was being obeyed, how far the car went after the impact, the force of the collision. The distance a car is pushed by another vehicle may be some evidence of the speed of the other vehicle. It may sometimes be profitable to go into detail here in showing the position of each car. How far had the other car gone from the point it struck his? How far was his car from the point where the collision occurred? Which way was each car facing? the distance of each car from the kerb?";

Għallhekk il-fatt li l-appellant ibiegħed aktarx jagħti sussidju lill-apprezzament tal-Magistrat. Komunkwe, ma hemm xejn kontra dak l-apprezzament;

Din il-Qorti għaldaqstant tiddecidi billi tichad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. Żmien għall-ħlas xahar mil-lum.